

PREGO 2012.

PER EN TONI FRAU OLIVER
(En Toni de c'an Cambuix)

assistent. Bon vespre a tothom, valentes dones autoritats i públic

El primer que vull dir es que quan en varen proposar fer el Pregó, la meva resposta inicial va ser dir que no. Que podria aportar jo?, que podria dir jo?, un humil forner, un home que no te lletra, que de ben petit, ja me vaig haver de posar a fer feina per poder ajudar a la meva família a tirar endavant.

Després motivat per la família i algun amic, me vaig anar animant i al final vaig dir que si. Perquè som de Sóller, sempre he viscut a Sóller i estim Sóller i tot el que l'envolta. Jo, que sempre he intentat divertir-me participant amb tots els actes socials que se han fet al meu poble, no hem podria ni voldria perdrem aquest acte. Consider que estar avui aquí es uns dels màxims honors que pot tenir un solleric d'arrel, després de ser capità angelats. Agreec molt sincerament al consistori que me hagi donat aquesta oportunitat.

Sa meva idea no es fer un pregó magistral, no vull xerrar de política, ni d'esports, ni de religió, ni de res que tingui motiu de discussions.

Vull xerrar de Sóller, del nostre poble i de lo que record desde que era nin, fins el dia de avui, (de qualque anècdota divertida) resumint, es clar, perquè si no arribarem al Firò de l'any que ve i no haurem acabat, per això procuraré ser breu.

Es Firò i sa Fira, des de sempre han estat importants dins sa meva vida. Motiu de celebracions i portadors de sentiments especials per part de tots els que participem activament, ja sigui organitzant, o simplement col·laborant amb qualsevol dels actes que es preparen amb una il·lusió especial. I també he de dir que sa venta de pastissos creix i va be per el negoci.

Els primers records que jo tenc del Firò i sa Fira, son de la meva infantesa, vaig fer de personatge infantil, de capità angelats amb en Sebastià Pericó que feia de sergent Soler, i en Toni Mayol que feia de virrei, després vaig fer de sergent Soler amb en Bartomeu Colom de Monnaber de capità angelats, i en Lino Escarxell que feia de virrei.

Tot això va passar quan era batle Don Jaume Fideuer. Diuen que aquest batle va deixar un milió de pessetes de superàvit quan es retirà de la política, just com ara!.

En aquells temps tot es poble feia olor de flor de taronger, els horts de C'an Peça, C'an Bescos, Sa Ruberta, C'an Jaume Jordi i tots aquells grans horts que estaven al seu màxim esplendor, m'entristeix que avui en dia els horts de Sóller no estan cuitats com un temps i molts son morts.

Tots aquest horts tenien vida, hi havia tot un teixit industrial que feia que Sóller vos pròsper.

Record que a ca els meus padrins exportaven molta fruita a altres indrets del continent, taronges, llimones, garroves. Per aquest motiu, hi havia moltes serradores que feien canastres per poder embarcar la fruita, C'an Dulce, C'an Lliberal, C'an Guillem Serrador, Ca n'Elies, C'an Ventura Darder. Tota aquesta gent feien ses canastres d'es pins, per això, dins els olivars no hi havia pins que sa mengessin ses oliveres. Tots el olivars estaven nets i cuidats, tots donaven fruits.

Degut a tot aquest teixit industrial, els horts i els olivars estaven ben cuitats. No puc entendre com ara, que hi ha mes gent, turistes i visitants, no es pugui traure profit a aquesta situació, i que els horts i olivars estiguin ben cuidats i que sa fruita es pagui el seu preu per poder ho mantenir.

Quan era petit, estava jo amb el meu conco en Joan Frau, que el cel sia, que tenia llogades cutxeries a devora La Payesa, i les omplien de garroves per embarcar. Un dia vàrem veure un mariner d'un barco, que de gat que anava, el moll no li bastava, i es conco me va dir: "nin, em de veure embarcar es gat a n'aquest home", i mos fa fòtre!, perquè quan va ser davant es tauló per embarcar, sa va tirar de grapes i va entrar de moix. Es conco me va dir: "Au! Nin anem, que no és es primer que embarca".

Record que el mes de maig, es camp de sa mar ja començava a donar com a fruit ses primeres domàtiques, C'an Gelat, C'an Garau, C'an Pinoi, En Toni Julieta, Son Avinyona, C'an Sec, Es garrigons i molts d'altres pagesos que feien domàtiques, ses famoses domàtiques de Sóller, les quals carregades dins es tren, que estibat fins a d'alt, partia cap a ciutat.

Ses peres d'aigua, que quan en mossegaves una, el suc et sortia i et regalimava, que eren de bones!, avui en dia ja no en queden. Tot això ja ha desaparegut, tot queda enfocat cap el turisme, diners fàcils i a poc a poc ha anat desapareixent la cultura de la terra.

A Sóller hi havia moltes i diverses formes de guanyar.se ses garroves, ses tauleres de Ca'n Regalat, Sa cimentera, C'as Damians, i com no, ses fàbriques de teixits que hi havia, que no eren poques, i ses tafones, encare record, quan anava amb el meu padri a sa tafona de Ca'n Det, aquella oloreta d'oliva madura, no com ara, que fan olor d'oliva trencada

De petit m'enviaren a cercar ciment amb un carro i una bistia, record que vaig enrregular el carro al moll que hi havia, el sacs eren d'espart, el que omplia els sacs li deien El Compare, som pare d'en Venancio, en Pedro Martinez i altres que no m'enrecord. Hem va carregar els sacs perquè jo era massa petit i no tenia força per carregar.los, quan va haver acabat li va dir a un altre home: "Me cago en Dei sacrá este Frau.... l'legarà a manda sa mula zola". A jo me va fer molta ràbia perquè jo hem pensava ja ser tot un home.

Tornant a n'és Firò....

Sa veu que això de es Firò, com si es tractes de sa mosca de sa taronga, ja me havia posat es cuquet a dins, perquè quan vaig ser mes grandet i vaig començar a participar fent de pagès. En aquell temps crec que tots els que sortíem estimàvem molt es Firò, un Firò que no té res a veure amb el que es avui en dia, un Firò moltes vegades menyspreat per part de molts ciutadans de Sóller. Lluitàvem a ses ordres d'en Joan Jorquera i mes

tard de l'amo Toni Far, això per part d'es pagesos, i per part dels moros l'amo en Toni Succurat i després Don Juan Calero com a rei moro. En aquells firones érem molt petits els que hi participàvem, sobre tot pagesos. Ens vestíem a Ses Escolapies, havíem de xerrar es castellà i de poca gent de Sóller que participava feien sortir els soldats del Puig Major i de Sa Base per omplir es cupó.

Vull aprofitar i sobre tot agrair la col·laboració de l'amo en Toni Far, en Joan Calero, en Geroni de sa creu, en Ginés i en Joan Far, en Joan Oliver, en Guillem Paulò i qualche altre que a n'aquest moment no record, ja que gràcies a la seva col·laboració, interès i constància han aconseguit que aquesta, sa nostra festa de es Firò no es perdés i perduràs en el temps.

Anys mes tard hem varen convidar a ser capità angelats, en aquells moments el batle era Don Bartomeu Mayol de s'Estremera. Quan mo varen proposar, la primera impressió va ser dir que no, però el final vaig dir que si, sa condició era que volia sortir a damunt es cavall i con que no quedava mes remei en varen dir que si.

A partir d'aquest dia i durant tots els anys que vaig ser capità angelats, vaig aconseguir que a ca nostra i dins la meva família se visques sa Fira i es Firò com a principal festa de l'any, sent ben conscient de que a la vida dels meus fills era capità de cap a cap d'any. Mesos abans de que arribàs el mes de maig sa lliçó de cada vespre era assetjar el discurs amb els meus fills.

Encara record com si fos avui aquelles caretes de il·lusió dels meus fills, amb el pijama posat, el capell i la capa de capità angelats, amb el full del discurs a la ma ajudant me a aconseguir el meu paper.

Som ben conscient que aquest moments i el personatge que vaig tenir la sort de donar vida, han arrelat, dins la meva família, un sentiment d'estimació i respecta cap aquesta festa, sols per això ha valgut la pena tots els esforços fets.

Continuem.....

A ses misses de C'an Tamany, tots els veïnats si abocaven, sa madona de C'an Tamany feia uns caragols bonissims amb un all i oli que el podien tallar amb un guenivet, no n'he menjat d'altre de tant bo. Es meu germà Tomeu tocava ses xeremies i l'amo en Pere Coc tocava es flabiol i es tamborí. En Tomeu i jo ens posarem d'acord per enredar a l'amo en Pere, xerrant, xerrant, perquè no arribas a temps als caragols i quant hi va arribar els caragols ja s'havien acabat, l'any que va venir davant, varem tornar a fer el mateix, però aquest pic ell va dir, amb aquella véu tant forta que tenia: "Uep un pic jauen amb sa mare, ...vaig a menjar es caragols i després ja xerrarem".

Aquell cuquet fironé, que just coneixem els qui el duim a dedins va anar cresquent de cada dia mes, tenguent la meva plaça molt gelosa, fins el punt de dedicar.li molts de esforços personals, per tal de col·laborar amb tots quants actes es celebraven, Moltes coses intentarem canviar!.

Per motius que m'estim mes no retraure la vaig haver de deixar, i es dia de es Firò durant molts d'anys men anava de Sóller, fins el punt que si quedava plorava com un

nin que li lleven sa jugueta. Es Firò no te nom, és es Firò i res mes, el dus dedins, t'enganxa, es una part de sa teva vida i de sa nostra història.

Record ses rabiades que feia prendre a n'en Joan Barcelò que duia un interès molt gros amb el Firò fent una gran feina. Una vegada tenia el Seat Panda davant l'Ajuntament, i li vaig posar una multa que havien posat a un altre cotxe a un altre carrer, ell va anar a la policia i va muntar un xirigall al policia que no sabia res. A partir de llavors sempre va dur un lletrero que posava "COMISIÓ".

L'Arenga la feia damunt el cavall, la començava amb un micròfon però quan el cavall s'aixecava dret el cable no bastava i el micro caia pel terra, em veia obligat acabar-lo a pulmó lliure i cridant ben fort perquè tothom em pogués sentir, així i tot, quan arribava el moment de l'acció de gràcies, desde el balcó de l'Ajuntament, no tenia problemes de micròfon, però la veu ja no hem bastava.

També deixar constància d'aquell refresc que en Jaume Soler i la seva dona oferien a la sortida de missa de Ca'n Tamany. Quina feinada que feien!, i que ho era de bò!, coques dolces, coques salades, truites, ensaladilla, etc.

Després de l'acció de gràcies, que per jo, com a capità, era un moment de tranquil·litat i orgull, sabent que una vegada mes, Sóller havia aconseguit la victòria.

Uns del moments mes emotius i desconeguts per la gent en aquell temps, era la processo de la Mare de Deu de la Victòria, que anava i va, de la Parròquia a l'hospici. En aquells anys, la Mare de Deu anava tota soleta, només l'acompanyava els regidors que la portaven, i el capellà darrera, darrera. Per lo molt que significava aquell acte, era molt trist, però al mateix temps molt emotiu. Per evitar la fuga i el poc interès per part dels moros i dels pagesos, acabarem fent un refrigeri a l'hospici, quatre coques i un glop de vi, després de l'acte religiós. L'èxit va ser tant gros que la gent no hi cabia, els moros i els pagesos vengueren casi tots. Els pagesos duien els moros agafats per la capa com a presoners, això hem feia la pell de gallina.

Per coses de Deu, vaig tornar al Firò aquesta vegada de Bandoler i amb en Toni Félix muntarem es col·lectiu de Bandolers, que jo vaig capitanejar un grapat d'anys.

A la meva tornada, ja se havien creat uns col·lectius encarregats de la festa, el Firò d'aquells temps ja no tenia res a veure amb el Firò d'ara, per sort molt mes organitzat i en molta mes participació, no tan sols vaig veure que hi havia molta mes gent, sinó que vaig sentir que aquesta gent i tots els sollerics ja ho duien dins la sang, participant, visquent i sentint el Firò, com si fos un tros mes del seu cos. Canviarem un poquet s'arenga introduint millores que han arrelat. En tots els bandolers crearem la revetlla d'armes, que ara encara es fa el vespre abans del Firò.

Però que voleu que vos digui, es cuquet és es cuquet i jo em vaig tornar a presentar per capità angelats tot i sabent que podria perdre sa capitania dels bandolers, i vaig perdre, i aquí sa va acabar sa història dels meus fions com a capità i participant actiu, ara particip agranant ca nostre, després de es berenar que fan es pagesos, perquè hi ha moltes maneres de participar i viure el Firò. Jo vaig començar la casa per les teulades, de capità, i le acabada per els fonaments, d'agranador. Tothom te la seva, i ja veis, tant sigui de capità com d'agranador totes son vàlides, cerqueu la vostre manera de participar que de ben segur viureu amb mes intensitat la Fira i el Firò.

Des de fa uns anys, tan per part de l'Ajuntament, com per part dels col·lectius, ens donen canya per consenciar-nos de que no beguem mes del conta i que siguem responsables amb la pirotècnia, jo com a portador dels meus records i experiències, vull donar la meva pinzellada com a pregoner, i donar suport a n'aquesta inciativa, que fa beneit que per dos glops mal pegats o un coet mal tirat, ens puguin privar de la festa o dels records d'aquest dia.

I ara per acabar m'agradaria donar les gràcies a totes aquelles persones que han col·laborat, a les que actualment col·laboren i a les que en un futur col·laboraran, a les quals vull dedicar aquest pregó, que encara que no estigui ben fet, si vos puc assegurar que le fet de tot cor. No deixeu mai de participar, de la manera que sigui, amb seny, però participeu.

Jo tenc d'els meus firons, records que m'acompanyen i m'acompanyaran sempre, records bons i d'altres no tant bons. Però MENTRES EL MÓN SIGUI MÓN SE LLEGIRÀ DINS LA HISTÒRIA QUE ELS SOLLERICS AQUELL DIA AICANÇAREN HONOR I GLÒRIA.

VISCA SÓLLER! VISCA MALLORCA! I VISCA SA FIRA I ES FIRO!

Molts d'anys a tots